

ADDENDA

SOCIETATEA PETROLIERĂ „CONCORDIA“ 1907-1948

DAN PINTILIE*

Societatea Petrolieră „Concordia“ a luat ființă în anul 1907, cu sediul la București, prin fuzionarea societăților petoliere „Buștenarii“, cu sediul la București, „Telega“ Oil Co. Ltd., cu sediul la Londra, „Italo-Română“, cu sediul la București, și „Aligemeine Petroleum Industrie Aktien-Gesellschaft“, cu sediul la Berlin, și d-nii Al. G. Radovici, Otto Petersen și H. O. Schlave. Dintre acestea, aportul cel mai mare la capitalul social l-a adus Societatea „Buștenarii“ cre a depus 14.230.000 lei și primea 28.460 acțiuni. Era urmată de Societatea „Telega Oil Co. Ltd.“ cu 8.500.000 lei pentru care primea 17.000 acțiuni. Totalul capitalului social la înființare se ridica la 25.000.000 lei.

Scopul era extragerea petrolului brut, a ozocheritei și a altor produse similare care s-ar găsi în terenurile petrolifere aparținând societății, în cele luate cu arendă și atât în cele dobândite, cât și în cele ce s-ar mai dobândi pe orice cale legală¹.

Încă din primii ani producția obținută a fost mare. Astfel, în anul 1909 ea se ridica la 96.283 tone, iar beneficiul realizat la 2.746.776.01 lei.

Societatea „Concordia“, care se afla sub controlul grupului bancar german „Disconto Gesellschoft“ - „S. Bleichröder“, a fost trecută în 1918, puțin înainte de capitularea Germaniei, sub controlul societății „Terra“ din Elveția, care a preluat 98% din capitalul acesteia. Era, de fapt, o operație fictivă prin care băncile germane urmăreau să camufleze, participațiile lor la Societatea „Concordia“. Îndată după război, acțiunile deținute de firma elvețiană au fost cumpărate de „Campagnie Financière Belge des Pétroes“ (Petrofina), întreprinderea franco-belgiană, care ca întreprindere aliată, aa cerut și a obținut scoaterea de sub sechestrul a Societății „Concordia“.

Societățile „Vega“ și „Creditul Petrolifer“, care aparțineau aceluiași grup german ca și „Concordia“ au trecut în urma unor operațiuni asemănătoare de camuflaj, sub controlul trustului francez „Campagnie Financière Belge des Pétroes“.

În 1922 „Concordia“ a absorbit prin fuziune Societățile „Vega“ și „Creditul Petrolifer“, devenind una din cele mai mari întreprinderi petrolifere din țară. Societatea era controlată de trustul franco-belgian „Petrofina“ condus de Léon Wenger, care lucrase mult în industria petroliferă din țara noastră.

* Direcția Județeană Argeș a Arhivelor Naționale, Pitești

¹ Direcția Județeană Argeș a Arhivelor Naționale, (D. J. A. N.) fond „Societatea Concordia“, dosar I/1907

Din averea Societăților Concordia², „Vega“ și „Creditul Petrolifer“ evaluată la trei miliarde de lei, statul român n-a primit decât 50.000.000 lei despăgubiri.

După primul război mondial, în anul 1919, operațiile societăți așa cum se arată în raportul Consiliului de Administrație pe acest an „au fost influențate de mișcarea muncitorimei, în special de greva generală din industria petroliferă din iulie.

În urma acestei greve, care a ținut mi bine de șase săptămâni, societatea a făcut lucrătorilor concesiuni considerabile. Afară de sporurile însemnate ale salariilor lucrătorilor s-a recunoscut ziua de lucru de opt ore, fapt ce a atras introducerea sistemului de lucru în trei schimburi pe zi a câte opt ore în loc de două schimburi pe zi a câte 12 ore. În consecință și numărul lucrătorilor a trebuit să fie sporit cu aproape o treime³.

Totuși, beneficiul realizat a fost de 1.739.940,78 lei. Anul 1922 este anul în care se face fuzionarea cu Societățile „Sirius“ și „Creditul Petrolifer“. Capitalul social era în acest an de 150.000.000 lei, producția înregistra 148.485 tone⁴, iar în anul următor capitalul se ridică la 245.000.000 lei, funcționau 75 sonde, s-au forat 15.289 m., producția a fost de 297.525.756,94 lei⁵.

După acest an, producția începe să scadă. Acest lucru se datora așa cum precizau rapoartele Consiliului de Administrație, faptului că declinul normal al sondelor vechi nu a fost compensat cu ajungerea la petrol a sondelor noi, iar pe de altă parte, trei sonde de exploatare ale Societății „Internaționala Română“ al căror debit inițial cu caracter eruptiv pronunțat permitea scontarea unei puternice sporiri a producției, au încetat de a produce⁶. Astfel, în anul 1927, aceasta se ridică la numai 74.015 tone, iar beneficiul realizat la 69.841.074,36 lei, spre deosebire de anul 1926 când a fost de 135.617.782,62 lei. Acest fapt s-a datorat totodată și scăderii prețurilor produselor petroliere pe piața mondială.

În acești ani, șantierelor din Arbănași (județul Buzău) și Buștenari (județul Prahova) au continuat să dea rezultate satisfăcătoare, mai puțin cele de la Moreni, Băicoi și Runcu (județul Prahova)⁶.

Situați aceasta nu a fost de lungă durată însă. Astfel, în anul 1928, producția crește iar la 221.919 tone. Societatea are în acest an un capital de 500.000.000 lei. În același timp s-a cedat șantierul arbănași pe motiv că era prea îndepărtat de centrul de rafinare și de rețeaua de conducte, iar șantierelor Moreni, Buștenari și Runcu au dat rezultate foarte bune. S-a mărit totodată și parcul de vagoane-cisternă la 668. De asemenea, pentru a se facilita exportul produselor s-au extins instalațiile de înmagazinare, în special la cele din portul Constanța⁷.

În 1930, Societatea „Concordia“ a devenit continuatoarea Societății „Internaționala Română“ din Amsterdam-Olanda cu sediul în București str. Domniței 48. Fuziunea a fost publicată în M. O. nr. 185 din 1930⁸. Directorul Societății „Internaționala“ era G. I. Duqué devenit apoi director la „Concordia“.

² *Ibidem*, dosar 7/1920, f. 3

³ *Ibidem*, dosar 15/1922, f. 19, dosar 3/1924, f. 226.

⁴ *Ibidem*, dosar 3/1924-1947, f. 226

⁵ *Ibidem*, f. 221.

⁶ *Ibidem*, f. 205-206.

⁷ *Ibidem*, f. 198.

⁸ *Ibidem*, dos 8/1907-1948, f. 270.

În anii următori, producția continuă să crească vertiginos. La acest fapt a contribuit și deschiderea în anul 1929 a unui nou șantier la Liliiești (județul Prahova), iar în afară de rafinăria „Vega“ s-a mai comandat o nouă rafinărie cu op capacitate de 80 de vagoane pe zi. La această dată, rafinăria „Vega“ distila 553.680 tone țiței și pentru fabricarea uleiurilor 21.670 tone pe an. În 1930 capitalul social era de 650.000.000 lei divizat în 250.000.000 acțiuni de câte 250 lei valoare nominală fiecare, emise în titluri reprezentative de 1, 10, 20, 50 sau 100 de acțiuni.

Criza economică din anii 1929-1933 a lovit greu și industria petroliferă. Cu toate acestea însă producția a fost în 1931 de 859.727 tone, deoarece prețurile de vânzare ale principalelor produse rafinate a scăzut, iar Societatea a fost nevoită să mărească producția, pentru a reduce prețul de cost. Beneficiul s-a ridicat însă decât la 51.355.972 lei⁹.

În anul 1932, producția ajunge la 1.028.545 tone, iar în 1934 la 1.163.346 tone. În acești ani s-au terminat lucrările de exploatare întreprinse în regiunea Gura Ocniței (județul Dâmbovița), s-au forat 33.255 m. și s-au achiziționat importante terenuri de exploatare pentru a se mări rezervele și a înlocui terenurile care nu mai erau rentabile. Cea mai mare parte a producției s-a exportat prin filialele societății „Petrofina“, care patrona „Concordia“, iar pentru vânzarea în țară s-a încheiat un acord cu societatea „Distribuția“ la începutul anului 1934¹⁰.

În această situație, cu o producție de 1.229.838 tone în anul 1935, Societatea „Concordia“ avea un procent de 14,67% din producția totală a țării (8.348.000 tone), iar în 1936, 13,71%. Tot în acest an, fuzionează cu societatea anonimă „Electrică“¹¹.

În anul următor, odată cu scăderea simțitoare a producției de țiței a țării (7.147.037 tone), producția societății scade la 912.330 tone, ceea ce reprezintă 12,77% din producția totală. Tot acum s-a pus în exploatare noul șantier de la Liliiești - Țintea (județul Prahova) cu rezultate bune, s-au forat 41.914 m., s-a creat un nou Departament numit „Departamentul Minier“, care se ocupa de punerea în valoare a zăcămintelor metaliere, s-au achiziționat totodată numeroase terenuri miniere și s-a luat o importantă participare într-o nouă societate „Concordia Auriferă“¹².

De asemenea, în anul 1938 Societatea a absorbit societățile miniere „Lignitul“ și „Schitu Golești“, mărindu-și capitalul la 1.015.000.000 lei. În acest an, minele de cărbuni ale celor două societăți absorbite au avut o producție de 115.714 tone, iar lucrările de prospecțiuni ale ținutului minier concedat „Concordiei Aurifere“ au fost fixate la o suprafață de 31.000 ha¹³.

După declararea războiului, în septembrie 1939, prețul produselor la export a crescut, societatea și-a menținut locul al doilea pe țară în ceea ce privește producția și a continuat să-și dezvolte și să-și consolideze patrimoniul de terenuri. În același timp a achiziționat, în urma rezultatelor expertizelor făcute, concesiunile miniere în suprafață de 62 ha ale Societății Anonime Baia de Arieș, județul Turda, alte concesiuni în suprafață de 135 h și s-au cerut statului perimetrele de exploatare în suprafață de 3.200

⁹ *Ibidem*, f. 1

¹⁰ *Ibidem*, f. 177.

¹¹ *Ibidem*, f. 156, 163, 170.

¹² *Ibidem*, f. 142, 149.

¹³ *Ibidem*, 135, 136.

ha. S-au făcut de asemenea prospecțiuni geologice detaliate pentru a se determina zonele unde s-ar găsi zăcăminte de aur¹⁴.

Anul 1940 a fost un an foarte agitat, datorită evenimentelor politice internaționale, ca urmare a intensificării și extinderii războiului în Europa. Cel mai mare cumpărător al produselor societății a devenit Germania. Acestea au trebuit să fie dirijate atât pe Dunăre, cât și pe căile terestre. Exportul în acest an a fost de 403.321 tone. Pentru transportul șteiului de la locul de producție la rafinărie, la această dată, societatea dispunea de o rețea de conducte în lungime de 600 km.

În ceea ce privea „Departamentul uzinelor metalurgice (Ploiești) cu un număr de 3000 de lucrători, eforturile au fost dirijate pentru fabricarea uneltelor necesare industriei petrolifere, al căror import din America devenise imposibil, precum și fabricării munițiilor și tunurilor necesare armatei. De asemenea, s-a trecut la specializarea pentru fabricarea mașinilor rutiere.

În același timp, s-au pus bazele exportului în Elveția încheindu-se livrarea de 12.500 tone cărbune.

Activitatea „Concordiei Aurifere“ a fost concentrată în șantierul Baia de Arieș. Pentru punerea în valoare a minereului aurifer s-a terminat studiarea și proiectarea unei uzine de flotație. Deși mașinile au fost comandate din cauza evenimentelor nu au putut fi aduse.

De asemenea, prin cedarea părții de nord a Transilvaniei, societatea a pierdut exploatarea miniere și concesiunile miniere din ținutul Munților Gurghiului, la care societatea avea o participație importantă. Însă în prima jumătate a anului, societatea a reușit să achiziționeze Societatea „Toplița - Măgura - Concordia“ - societatea care deținea terenuri aurifere în ținutul Munților Apuseni și anume 623 ha concesiuni pentru exploatarea aurului și perimetre de exploatare în jurul concesiunilor în suprafață de aproximativ 800 ha în regiunea Băița (județul Hunedoara)¹⁵.

În cursul anului 1941, Societatea a dus tratative cu Societatea „Foraky-Românească“, cu care fuzionează la 1 ianuarie 1942. Fuziunea a mărit capitalul la 1.470.000.000 lei și patrimoniul în terenuri, materiale și instalații. Totodată, noua lege a petrolului a creat condiții favorabile atât pentru găsirea unor noi rezerve petrolifere, cât și pentru exploatarea cât mai rațională a petrolului. Scurgerea produselor petrolifere spre țările aliate și în special spre Germania, a devenit foarte activă, mai ales prin punerea în funcțiune a noilor conducte spre Giurgiu.

Pentru perioada 1940-1944 nu se poate da însă situația exactă a producției. Se cunosc numai fluctuațiile intervenite datorită evenimentelor din timpul războiului.

La 12. 12. 1942, S. A. „Combustibilul“ fuzionează cu Societatea „Concordia“, care indirect va controla prin „Foraky“ și Societatea „Moldonophta“, majoritatea capitalului fiind deținut de „Forky“.

Trebuie menționate aici pagubele enorme cauzate de bombardamente și în special cel din 1 august 1943, când au fost distruse instalațiile din departamentele Petrol, Uzine Metalurgice și Electrice. În acest sens, o situație întocmită la această dată arăta că la Departamentul Petrol - Vega - acestea se ridicau la suma de 449.358.376 lei,

¹⁴ *Ibidem*, 129

¹⁵ *Ibidem*, 119, 120

Departamentul Electrica 11.495.300 lei, Atelierele Metalurgice 34.387.000 lei, în total 495.240.676 lei.

Cu toate acestea însă, producția și forajul au depășit realizările anului precedent, fapt care arată un început de nominalizare a activității. Același lucru se poate spune și despre activitatea de prelucrare a țițeiului, deși instalația de cracare și parcul de rezervoare fuseseră grav avariate. De bombardamente. În acest an s-au livrat la export 409.462 tone, iar pe piața internă 145.871 tone.

Rezultate importante s-au obținut și pe șantierul baia de Arieș cărui producție a fost de 7.547 tone minereu și din care după prelucrare au rămas 642 tone concentrate cu un conținut de cca. 35,9 kg aur fin. De asemenea, societatea afiliată "Toplița - Măgura Concordia" a exploatat 3.676 tone minereu din care s-au extras cca. 10,3 kg aur fin¹⁶.

Din registrul acționarilor înființat la 5 martie 1945, reiese că în acest an existau 997 acționari, se menționa domiciliul, naționalitatea, numărul de acțiuni, valoarea. În total 2.299.124 acțiuni¹⁷.

La 31 decembrie 1948, Societatea "Concordia" fuzionează cu Societatea "Sovrompetrol", iar la 15 ianuarie 1949 erau predate acestuia titlurile fără valoare aflate în tezaurul societății precum și arhiva¹⁸.

---

¹⁶ *Ibidem*, f. 112.

¹⁷ *Ibidem*, f. 92.

¹⁸ *Ibidem*, dos. 335/1943, f. 1.